

ΠΠ-ΒΚΠ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

επιλογή κειμένων – σχόλια

Neil Hopkinson

Μετάφραση: Άννα Τάτσι

Εύδοξος

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Neil Hopkinson (επιλογή κειμένων - σχόλια), *Ανθολογία Ελληνιστικής Ποίησης*
Πρώτη έκδοση Σεπτέμβριος 2006

Τίτλος πρωτοτύπου *A Hellenistic Anthology*, selected and edited by Neil
Hopkinson, Cambridge University Press, 1999

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ Αγγελική Λάλου

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ Χρύσα Συριανόγλου

Στο εξώφυλλο: Αγαλμα ελληνιστικής περιόδου, Αρχαιολογικό Μουσείο Σμύρνης

© 1988, Cambridge University Press

© 2005, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 960-375-919-8

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 3919

Κ.Ε.Π. 929, Κ.Π. 6083

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή οποιοδήποτε τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562

<http://www.metaixmio.gr> • e-mail: metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581
- Ολύμπου 81, 546 31 Θεσσαλονίκη
τηλ.: 2310 260085

QMS CERT* No 04/1230/279
QMS CERT* No 04/1230/279.1

Πρόλογος

Συντομογραφίες

Χάρτες

Εισαγωγή

1. Το πλαίσιο

2. Αλεξάνδρος

3. Η ελληνιστική

Κριτικό Υπόμνημα

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

I-IV Κ

V Κ

VI-VII Α

VIII Μ

IX-XII Ο

XIII

XIV

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΩΡΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ¹

Η λογοτεχνική διάλεκτος των συγγραφέων της ελληνιστικής εποχής, παρόλο που είναι πιο έντονη σε κάποια ποιήματα από ό,τι σε άλλα, είναι ένα τεχνητό κράμα επικού κατά βάσιν λεξιλογίου και δωρικών χαρακτηριστικών που τα δανείζονται από την πρόιμη ποίηση. Δεν αντιπροσωπεύει ούτε σε ευρύτητα ούτε σε συνέπεια τη γλώσσα κάποιας δωρικής περιοχής. Επικοί ή αττικοί τύποι αντιπαρατάσσονται με δωρικούς τύπους μέσα στο ίδιο ποίημα (π.χ. κε και κα, γενική ενικού β' κλίσης σε -οιο και -ω, 636 έοϊσα ~ 648 εὔσα). Τα χειρόγραφα δεν είναι αξιόπιστα στη διατήρηση των δωρικών τύπων, επειδή οι αντιγραφείς τους συχνά ασυνείδητα αντικαθιστούσαν τους τύπους της κοινής με τους οποίους ήταν εξοικειωμένοι· αλλά δεν είναι ασφαλές να αποκαθιστούμε τη δωρική διάλεκτο παντού, από τη στιγμή που οι ποιητές δείχνουν να επιτρέπουν σε θέματα ήχου και άλλα κριτήρια να υπερισχύουν στη συνέπεια της διαλέκτου. Σε πολλές περιπτώσεις, όπου τα χειρόγραφα διαφωνούν ένας σύγχρονος εκδότης περιορίζεται σχεδόν στην τυχαία επιλογή.

Εδώ δίνεται ένας κατάλογος με τα πιο συνηθισμένα χαρακτηριστικά των δωρικών κειμένων αυτού του τόμου, δηλαδή Καλλίμαχος Ύμνος 5 (132-273), Θεόκριτος *Ειδύλλια* 2 (574-738), 10 (739-796) και 11 (493-573), Βίων Ἀδώνιδος ἐπιτάφιος (1227-1324) και απ. 13 (1211-26), Σιμίας Πτέ-

1. Μια πλήρη θεώρηση της δωρικής διαλέκτου μπορεί να βρει κανείς στο G. D. Buck, *The Greek dialects*, 2η έκδ. Chicago 1955. Για χρήσιμες συζητήσεις γύρω από τη διάλεκτο του Θεόκριτου βλ. Dover xxvii-xlv G. J. Ruijgh.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ρυγες (822-33) και ορισμένα επιγράμματα. Οι αναφορές δεν είναι εξα-
ντλητικές. Για ιδιαίτερα ασυνήθιστους τύπους γίνεται λόγος στα σχόλια.

A. Φωνήεντα

(1) Το αρχικό ινδοευρωπαϊκό \bar{a} διατηρείται όπου η αττική διάλεκτος
αλλάζει σε η: \bar{a} μάτηρ κτλ.

(2) ω αντί για ου της αττικής σε ορισμένες λέξεις: 636 μῶνος, 1233
ῶρος = επικ. οὔρος, αττ. ὄρος, 524 ῶς = οὔς, 577 ῶ = οὔ. Πρβλ. Δ.2.

(3) Συναίρεση. $\epsilon + \omicron$ και $\epsilon + \omicron\upsilon > \epsilon\upsilon$ (αττ. ου): 228 βαλεῦ, 581 βα-
σεῦμαι, 1281 ἐμεῦ. $\alpha + \epsilon > \eta$ (αττ. $\bar{\alpha}$): 727 ἐφοίτη, 606 σιγή (αττ. σιγῆ).

B. Σύμφωνα

(1) $\sigma\delta$ αντί για ζ, εκτός από την αρχή λέξης: 501 γενειάσδων. (Μόνο
στον Θεόκριτο - και ακόμα και εκεί όχι με συνέπεια).

(2) ν αντί για λ αντί για τ και θ: 139 ἦνθε (αττ. ἦλθε).

Γ. Ρήματα

(1) $\acute{\alpha}$ πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ε.φ. σε -μες: 578 τεθνάκαμες
(αττ. τεθνήκαμεν).

(2) γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ε.φ. των ρημάτων σε -μι σε -τι: 540
προΐητι (= προΐησι), 1491 φατί (= φησί).

(3) γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ε.φ. σε -ντι: 618 φαντί (= φασί),
585 τρομέοντι (= τρομέουσι).

(4) Συνηρημένοι μέλλοντες σε -έω / -έομαι: 534 ἔξεις από το ἔξεεις
(αττ. ἔξεις), 254 γνωσεΐται από το γνωσέεται (αττ. γνώσεται).

(5) Ρήματα σε -ζω έχουν μέλλοντα και αόριστο σε -ξ-: 761 ἐργαξῆ
(αττ. ἐργάση), 756 χροΐξειται (αττ. χρώσεται).

(6) Ο ενικός παρακειμένου ε.φ. έχει καταλήξεις ενεστώτα: 739 πε-
πόνθεις (= πέπονθας), 493 πεφύκει (= πέφυκε).

(7) Συνηρημένα ρήματα. Τα ρήματα σε -άω στην αττική διάλεκτο
φαίνεται πως μερικές φορές γίνονται ρήματα σε -έω στη δωρική: 561
ὄρεῦσα (αττ. ὄρῶσα από το ὄράουσα).

(8) Απαρέμφοτα σε -εν: 530 συρίσδεν.

(9) Μετοχές. Το θηλυκό ενεστώτα και αορίστου ε.φ. σε -οισα / -αισα:
588 ἔρδοισα, 631 τριψαισα.

(10) Το ρήμα εἰμί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- γ' ενικό πρόσωπο ενεστώτα ἐντί (1223).
 α' πληθυντικό πρόσωπο ενεστώτα εἰμές (578).
 γ' πληθυντικό πρόσωπο ενεστώτα ἐντί (543).
 γ' ενικό πρόσωπο παρατατικού ἤς (650).
 ἀπαρέμφατο ἤμεν (542).
 θηλυκό μετοχής εὔσα (648) και ἔσσα (200).

Δ. Ουσιαστικά και επίθετα

- (1) Η γενική ενικού των πρωτόκλιτων ουσιαστικών σε -ης έχει κατά-
 ληξη -ᾱ (αττ. -ου): 642 Θευμαρίδα.
 (2) Αιτιατική πληθυντικού του θηλυκού σε -ῶς (αττ. -ᾱς): 732 Μοί-
 ρῶς, 776 καλῶς. (Μόνο στην ευρύτερη διάλεκτο).
Γενική πληθυντικού του θηλυκού σε -ᾶν, συνηρημένο από το -ᾶων
 (αττ. -ῶν): 235 Μοιρᾶν.
 (2) Γενική ενικού των δευτερόκλιτων σε -ω (αττ. -ου): 259 βιότω.
 Αιτιατική πληθυντικού σε -ως (αττ. -ους): 144 ἀλαβάστρωσ.

Ε. Αντωνυμίες

- (1) Γενική ενικού α' προσώπου (ἐ)μεῦ (560, 628)· δοτική ἐμῖν (494, 536).
 (2) Ονομαστική ενικού β' προσώπου τύ (703), αιτιατική τέ ή τυ (753, 764, 520) ή τίν (531, 547, 560)· γενική τεῦ (251) ή τεῦς (544, 547) ή τεοῦς (517)· δοτική τίν (521).
 (3) Αιτιατική πληθυντικού α' προσώπου ἀμέ (534)· δοτική ἀμῖν (499).

ΣΤ. Δωρικές λέξεις

Διαφορετικοί τύποι μεμονωμένων λέξεων περιλαμβάνουν:

- αἰ αντί για εἰ (542, 548).
κᾶ αντί για κε, ὄκκᾶ αντί για ὅταν (514).
Μοῖσα αντί για Μοῦσα: πρβλ. Γ.9.
ὄκα αντί για ὅτε (198, 232), ποκά αντί για ποτέ (188, 554).
 ὄρνιας (από το ὄρνιαξ) αντί για ὄρνιας (από το ὄρνιαξ) (254).
 ὅστια αντί για ὀστέα (594).
 πρᾶτος αντί για πρῶτος (236, 591).
τῆνος αντί για (ἐ)κεῖνος (590), τηνεῖ αντί για ἐκεῖ (670).

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ
 THE NOTION OF CITIZENSHIP IN GREEK AND THE HELLENISM IN GREEK

ΒΣ
 323.
 ENN
 C. 4